

List nr. 22.

190

1. Gdynia - typowe miasto Niepodległej, nowoczesnej Polski - skupiała zazwyczaj uwagę prasy, jako port, cud techniki, szeroka brama do mórz i oceanów, wylot ku szerokiemu światu. Silny, pulsujący nurt życia gospodarczego Gdyni nie sprzyjał innym zainteresowaniom. Tak było istotnie przez dłuższy czas. Tempo i rozmach budowy portu i miasta pochłaniały zbyt wiele czasu i trudu, przykuwając uwagę do swoistych - rzecz można, fachowych zagadnień zarówno szerokiej opinii publicznej, jak i samych mieszkańców Gdyni. W miarę jednak osiągania wyników we wspomnianej dziedzinie, coraz bardziej brakować zaczęło organizacji i instytucji, w których życie intelektualne i kulturalno-oświatowe mogłoby się rozwijać swobodnie, równoległe do rozwijających się zagadnień przemysłowych i handlowych. W roku ubiegłym przeniósł do Gdyni swą siedzibę Instytut Bałtycki i położono podwaliny pod istnienie gdynskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. To są rzeczy, które zasadniczo zmieniły sprawy życia intelektualnego naszej stolicy morskiej. Równoległe zataczała coraz szersze koła działalność innych placówek kulturalnych, mianowicie Miejskiej Biblioteki Publicznej i Muzeum Miejskiego. Biblioteka za pośrednictwem dobrej, polskiej książki szerzy wśród czytelników kult języka, zapoznaje z dorobkiem naszej kultury, z uwzględnieniem szczególnym dziedziny morza. Muzeum Miejskie posiada dwa działy: etnograficzny i prehistoryczny. Prowadzą one systematyczne badania naukowe na terenie Kaszub, gromadząc zabytki zanikającej kultury ludowej Kaszubów i ludów, zamieszkujących powiaty nadmorskie w czasach przedhistorycznych. Zebrany materiał etnograficzny pozwolił na wyodrębnienie w Muzeum kilku działów, obrazujących przemysł, gospodarkę i sztukę ludową. Bardzo ciekawy jest dział zdobnictwa ludowego, posiadający takie eksponaty, jak czepce haftowane złotem, srebrem lub jedwabiem, drukowane ręcznie tkaniny - unikaty na terenie Kaszub, rękawstwo na szkło i rzeźby. Z eksponatów ceramicznych wyróżniają się ręcznie malowane piece z 18 i 19 wieku, oraz kociołki. Materiał z działu prehistorycznego jest ułożony epokami. Pochodzi przeważnie z powiatu morskiego, najliczniej jednak jest reprezentowana sama Gdynia. Zdobyty już materiał pozwolił na rozpoczęcie opracowywania monografii o Gdyni w czasach prehistorycznych, co pozwoli stwierdzić rzecz bardzo ważną z naukowego punktu widzenia - jaki element etniczny zamieszkiwał te okolice przed wiekami.

Polacy zza Oceanu będą mogli te rzeczy zobaczyć podczas swych dorocznych wycieczek do Starego Kraju. Co roku bowiem ilość tych wycieczek, odbywających się na statkach "Piłsudski" i "Batory", wzrasta, zacieśniając więź między ojczyzną a Polonią Amerykańską. Tegoroczny program wycieczek letnich do Polski jest wyjątkowo obfity. Narazie zakłada się 7 imprez wycieczkowych w okresie od marca do lipca. Jak nas informują, następujące organizacje urządzą z Ameryki wycieczki do Polski: Amerykańska Unia św. Józefa z Pittsburga, Zjednoczenie Polsko-Narodowe z Brooklynu, Stowarzyszenie Synów Polskich z Jersey City. Poza tym odbędzie się 10-ta wycieczka Sokolstwa Polskiego w Ameryce, wycieczka Związku Klubów Małopolskich z Chicago, wycieczka Związku Narodowego Polskiego, Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce, Związku Polak i Federacji Zrzeszeń Kupieckich.

2. W niedługim czasie polska flota wojenna uzyska nową jednostkę morską w postaci stawiacza min "Gryf", którego budowę ukończono właśnie we francuskiej stoczni w Havrze. Będzie to jeden z największych okrętów posiadanych dotychczas przez polską marynarkę wojenną, na łowiem wyporność 2280 ton, długość 104 metry i szerokość 14 metrów. "Gryf" przeznaczony będzie m.in. do szkolenia podchorążych marynarki wojennej, którzy w ten sposób uzyskają nowoczesną jednostkę w miejsce służącego dotąd do tego celu przestarzałego okrętu "Wilja". Przybycie "Gryfu" do portu gdynskiego i objęcie przezeń służby nastąpić ma w początkach marca r.b.

d.c.Listu nr.22.

3. Na temat przyszłej zawodowej kariery bokerskiej Chmielewskiego, redakcja sportowa "Gazety Polskiej" pisze m.in.:

Chmielewski wyjeżdża do Ameryki, jako zawodowiec. Są to fakty, które już nie ulegają wątpliwości. Nowy jego opiekun, Zbyszko Cyganiewicz, zapewnił, że nasz mistrz Europy nieprędko stanie na ringu, może dopiero na jesieni. Do tego czasu musi przejść przez staranny trening. Aby odpowiedzieć na pytanie, jakich sukcesów należy się spodziewać na ringach amerykańskich, trzeba przedtem zrobić przegląd bokserów amerykańskich kategorii średniej. Na czele kategorii średniej w Ameryce postępował dotąd Freddie Steele, którego Ameryka uważa za mistrza świata i za niepokonanego. Pasma jego zwycięstw przerwał Apostoli, który w tej chwili jest jakby moralnym, choć nieoficjalnym mistrzem. Zarówno jeden jak i drugi nie wydają się sprawozdawcy sportowemu wymienionego pisma odpowiednimi przeciwnikami dla Chmielewskiego. Długoletnia rutyna zawodowa stwarza bowiem zbyt dużą przepaść. Poza nimi do czołowej grupy Amerykanów należy zaliczać Corbetta i nową gwiazdę Conna, który jest dobrym technikiem i posiada niezły cios. Jak wiadomo, pokonał on już sławnie polskiego boksera Jarosza i jest niewątpliwie bokserem, którego Chmielewski musi unikać na początku swej kariery zawodowej. Autor przypuszcza, że dojdzie kiedyś do "bratniej" rozprawy Jarosz-Chmielewski, przyczem nie uważa Jarosza za przeciwnika niebezpiecznego dla "Chmiela". W dalszym ciągu jest rywale, z którymi Chmielewski mógłby walczyć na podstawie równości, wymienieni są: Hostak, Ben Brown, Kid Overlin, Alabama, Balsamo i inni. Niemniej i w tym wypadku rutyna, sztuczki zawodowe i setki innych handikapów przemawiają przeciwko naszemu mistrzowi. W końcu autor konkluduje, że Chmielewski powinien rozpocząć swą karierę wśród plejady młodych amerykańskich prowincjonalnych "gwiazdeczek", pozostawiając w spokoju starych rutyniarzy. Jeden bowiem fałszywy krok może go dużo kosztować. Doświadczony Cyganiewicz zapewne potrafi dobrać odpowiednich przeciwników dla swego młodego pupila.

Z innych dziedzin naszego życia sportowego mamy do zanotowania niefortunny, niestety, występ polskich piłkarzy na terenie zagranicznym. Dwa mecze w Lille i Lens, rozegrane przez reprezentację Polski Zachodniej z reprezentacją Francji północnej, zakończyły się porażkami Polaków 0:4, 2:4. Do porażek w dużym stopniu przyczyniła się słaba kondycja naszych piłkarzy, którzy nie przeszli zimą odpowiedniego treningu, oraz brutalna gra gospodarzy, której ofiarą padło trzech polskich graczy, co zniekompletowało drużynę polską, nie pozwalając jej osiągnąć zapowiadającego się w pierwszej połowie gry zwycięstwa. Bawiąca na Rivierze Jędrzejowska trenuje się przed rozpoczynającym się sezonem tenisowym, głównie zaś przed mistrzostwami w Wimbledonie. Odnosi ona w Nicei liczne sukcesy, co świadczy o dobrej formie naszej mistrzyni. Występując w grze podwójnej pań z francuską Mathieu przeciw parze Weiwers-Omer wygrała w finale 6:2, 6:0. W finale gry mieszanej Jędrzejowska-Brugnon pokonywała parę Weiwers-Ellmer 6:2, 6:3.

Kongres Międzynarodowej Federacji Narciarskiej, obradujący w Helsinkach w Finlandii, przyznał jednomyślnie Polsce zorganizowanie mistrzostw narciarskich świata w roku 1939. Mistrzostwa odbędą się w Zakopanem.

W liście poprzednim donosiliśmy o rekordzie lotu na wysokość pilota Offierskiego na motoszybowcu "Bak". 23 km. na tymże motoszybowcu Offierski utrzymał się w powietrzu 5 godzin, 21 min. w czasie próby lotu na długotrwłość. Po wylądowaniu okazało się, że w zbiorniku benzyny znajdowało się jeszcze 5 litrów paliwa, zatem gdyby nie zapa dający zmrok "Bak" mógłby się utrzymywać w powietrzu około 2 godzin dłużej. Wyczyny "Baka" są nowym triumfem polskiej techniki, przewyższającym rekord międzynarodowy o półtorej godziny. Przypomnieć należy, że rekord międzynarodowy ustalony przez niemieckiego pilota Aufermana wynosił 3 godz. 36 min..

d.c. Listu Nr. 22

142

4/ Rok bieżący będzie w zakresie inwestycji przełomowym. Jak zapowiedział wczoraj w Sejmie p. wicepremier Kwiatkowski, Rząd uruchomi szereg prac już około 10 marca. Niezależnie od tego 100 milionów zł. w ciągu marca otrzymają na inwestycje przedsiębiorstwa przemysłowe, które natychmiast podejmą roboty na szerszą skalę. Również w tymże miesiącu uruchomione zostaną roboty, wykonywane przez Fundusz Pracy. Nie ma więc wątpliwości, iż natężenie pracy wyrażnie i szybko wzrośnie. Rząd poczyni wszelkie możliwe ułatwienia dla przemysłu, aby nie hamować jego poczynania inwestycyjnych. W dostatecznym więc stopniu zostanie przemysł zaopatrzone w potrzebne surowce zagraniczne. W marcu podjęte będą przede wszystkim roboty wodne, kolejowe i elektryfikacyjne. Wznowione będą intensywne prace przy budowie zapory wodnej i elektrowni w Rożnowie, podjęta zostanie budowa linii bardzo wysokiego napięcia ze Starachowic do Warszawy. W szybkim tempie prowadzona będzie budowa szeregu fabryk na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego. Państwowy Instytut Geologiczny podejmie dalsze poszukiwania węgla, nafty i t.d., przeprowadzając m.in. wiercenia w górach Świętokrzyskich.

Szereg fabryk zwiększa stan zatrudnienia. Większe zaciągi bezrobotnych na roboty inwestycyjne nastąpią w pierwszej połowie marca. Cały aparat inwestycyjny jest już zmontowany i roboty mogłyby opóźnić jedynie bardzo niepomyślny stan pogód wiosennych.

5. Przybyły 23 bm. do Polski premier Goering zatrzymał się tylko przez jeden dzień w Warszawie, składając wizyty Marszałkowi Rydzowi-Smigłemu, premierowi Składkowskiemu i min. Beckowi. Wieczorem po przyjęciu u min. Becka odjechał do Białowieży, dokąd już wcześniej udał się p. Prezydent RP. Rozpoczęte od rana następnego dnia łowy, w których prócz P. Prezydenta i premiera Goeringa bierze udział ambasador Rzeszy w Warszawie Moltke i szereg dostojników, odbywały się przy skłóconej, mroźnej pogodzie. Feldmarszałek Goering odniósł duży sukces myśliwski, gdyż od jego strzałów padło 6 dzików, w tym jeden wspaniały okaz odyńca, oraz jeden lis. Ogółem padło 26 dzików, 4 rysie, 2 lisy i jeden wilk.

6. /Prive/ Podczas debaty sejmowej nad budżetem państwa pos. Sommerstein deklarując w imieniu Żydów pozytywny stosunek do budżetu min. spraw wojskowych, zapowiedział głosowanie przeciwko całości ustawy skarbowej, jako protest wobec sytuacji Żydów w Polsce.

Powstrzymał się z kolei od głosowania poseł Mudryj, który w imieniu Ukraińców podkreślił pozytywny stosunek do Państwa Polskiego i jego obronności, wyrażając zastrzeżenia, jakie mają Ukraińcy wobec polityki Ministerstwa Oświaty, Rolnictwa oraz Sprawiedliwości. Zaznaczyć należy, że regulamin nie przewiduje głosowania przeciwko poszczególnym pozycjom budżetu, a tylko za lub przeciw całości, względnie powstrzymanie się od głosu.

7. Zgodnie z umową polsko-francuską odbyło się przekazanie eksploatacji magistrali kolejowej Śląsk-Faktyk Towarzystwu Kolejowemu Polsko-Francuskiemu. Przekazania dokonał min. komun. Ulrych w Bydgoszczy i w Gdyni, wygłaszając w trakcie obiadu, na którym był również obecny ambasador Francji Noel, okolicznościowe przemówienie.

8. Dziś w Warszawie, przy ul. Rybaki, odbyła się uroczystość zapoczątkowania prac przy budowie Domu Polonii Zagranicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Światowego Związku Polaków z prezesem Wojewodą Raczkiewiczem, przedstawiciele MSZ., Ligi Morskiej i Kolonialnej, Związku Harcerstwa Polskiego, Młodzieży Polskiej z zagranicy i inni. W imieniu komitetu budowy Domu wygłosił przemówienie dr. Hełczyński, zaznaczając m.in., że myśl budowy Domu powstała już za dawnej rady organizacyjnej Polaków z Zagranicy. W r. 1934 drugi zjazd Polaków z Zagranicy uchwalił przystąpić do budowy, nadejść siedzibie Polaków z Zagranicy nazwę imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego.

d.c. Listu nr. 22

-----dnia dzisiejszym ze stadium projektu budowy przechodzi w stan realizacji.

Na przemówienie prezesa Hołczyńskiego odpowiadał jeden z przedstawicieli Królestwa Polonii z zagranicy. Na zakończenie uroczystości odbyło się symboliczne rozpoczęcie pracy. Pierwszy zagłębił kopatę w ziemię prezes Światowego Związku Polaków z Zagranicy woj. Raczkiewicz.

9.24 hm. Sejm zakończył debatę nad preliminarzem budżetowym na rok 1938/39, uchwalając budżet w terminie konstytucyjnym. Ustawę skarbową przyjęto w brzmieniu komisji sejmowej: Dochody - 2.475.029.000 zł. Wydatki - 2.474.935.000. Nadwyżka dochodów - 94 tys. zł.

Po uchwaleniu ustawy skarbowej przegłosowano rezolucje, zgłoszone do budżetu. Wśród nich figuruje żywo obchodząca Polaków zza Oceanu rezolucja posła Walewskiego, wzywająca rząd, by w ramach uchwalonego budżetu Ministerstwa Poczty i Telegrafów wybudowano w całości nadawcze centrum krótkofalowe w roku budżetowym 1938/39. Rezolucja powyższa została przyjęta przez Sejm jednomyślnie, wszyscy bowiem posłowie podzielali całkowicie życzenia rodaków na obczyźnie. Sejm uwzględniwszy ważne argumenty w memoriałach, nadsyłanych przez polskie organizacje obu Ameryk a przede wszystkim przez Polską Radę Międzyorganizacyjną w Chicago rozstrzygnął definitywnie tę palącą sprawę. Nowa stacja radiowa zapewni już wszystkim Polakom możliwość słuchania audycji z kraju i usunie w końcu braki, jakie odczuwali w tej dziedzinie zwłaszcza Polacy w Ameryce.

10./Uzupełnienie wiadomości 5-tej/. Po dwóch dniach polowania na rozkładzie był 1 wilk, 2 lisy, 4 rysie i 48 dzików z których 14 padło od strzałów gościa niemieckiego. Premier Goering po skończonym polowaniu odjechał bezpośrednio z Białowieży do Berlina nie zatrzymując się już w Warszawie.